

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΣ ΖΩΗ

Η ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΙΣ ΣΤΑ ΘΕΑΤΡΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Ἀθηναῖκο κοινὸν περιεργὸν καὶ ἀκατανόητο. Τὰ παράνομα τοῦ Κοκλῆν καὶ ὁ θαυμασμός τοῦ Ρέσοι. Χειροκροτήματα καὶ ποδοκρούματα. Στὸ «Ἄντρο τῶν Νυμφῶν». Τὰ δάκρυα μιᾶς καλλιτέχνιδος ποὺ ἀποδοκιμάζεται. Πῶς συνεκινήθησαν οἱ Ἀθηναῖκοι καὶ τὴν ἀπέβωσαν. Ἡ χοντρή Ἀντέλα. Τὴ τῆς σκάρωσαν οἱ δυσχεροστῆμενοι θαυμασταὶ τῆς. Ἡ ἄτυχη Οὐγγαρέζα Κατερίνα. Ντοματίες, ραπανάκια, κολοκύθια καὶ πεντάρεις ἐπὶ σκηνῆς. Τὰ πάθημα τῶν Ἰταλῶν. Ἱστορικὰ μαξιλαρώματα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

«Ὅπως σὰς εἶχαμε ἰσοψηθεὶ σὸ προηγουμένον φύλλον, θὰ σὰς μιλῆσομε σήμερα γὰ τὴ ἀποδοκιμασίαν καὶ τὰ σφρηγίσματα σὸ Ἑλληνικὸν θέατρο κατὰ τὸν περασμένον αἰῶνα.

Τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηναίων θεατρῶν ἦταν ἄλλοτε πολὺ περιεργόν. Μπορεῖ μάλιστα νὰ πῆ κανεὶς γὰ' αὐτό, πῶς ἦταν ἀκατανόητο. Ἐταί, ὅταν ἤθελε στὰς Ἀθήνας ὁ μέγας Γάλλος ἠθοποιὸς Κοκλῆν, οἱ Ἀθηναῖοι παρηκολούθησαν τὴν παραστάσιν ἐπιφανεστάτω καὶ ψυχρότατα, χωρὶς νὰ δεῖξουν τὸν παραμικρὸ ἐνθουσιασμό, πράγμα ποὺ ἀνάγκασε τὸν περιεργὸν καλλιτέχνη, ὅταν ξαναγύρισε σὸ Παρίσι, νὰ ἐκφρασθῆ διανοηθέντα γὰ τὸ Ἑλληνικὸν θεατρικὸν κοινόν. Ἀναθῆτως, ὅταν μὲ ἄλλη φορὰ ἔδωσε στὰς Ἀθήνας μὲ σειρά παραστάσεων ὁ Ρέσοι οἱ παλαῖοι σμολοῦται τὰς παρηκολούθησαν μὲ τὴν προσοχὴν καὶ μὲ τόσο λεπτὸ ἐνθουσιασμό, ὥστε ὁ διάσημος δραματικὸς καλλιτέχνης ἀναρωτήθηκε μὲ ἀπορία μὴ ποῦ ὄλο αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν ἀποτελεῖτο ἀπὸ... τεχνολογίτας.

Ἐχόντας νὰ γάνουν ἡ ἑνα τέτοιο περιεργὸν κοινόν, οἱ διάφοροι Ἑλληνοὶ θιασοὶ παρουσιάζοντοσαν σ' αὐτὸ δεῖλοι καὶ ἀναποφάσιτοι καὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ θυσιάσουν καὶ τὴν τέχνην καὶ τὰ πάντα, γὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ γούστα του.

Γιὰ νὰ ἐκφράξῃ τὴν κριτικὴν τοῦ ὀδυνητοῦ λαοῦ, εἶχε ἐπινοήσῃ διαφόρους τρόπους καὶ ἐξεδήλωνε τὴν εὐχαρίστησιν του ἢ τὴν ἀγανάκτησιν του γὰ ἑνα ἔργο μὲ τὴν γέρου, μὲ τὰ πόδια καὶ μὲ τὸ στόμα.

Στὰς Ἀθήνας ἄλλοτε, τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ ποδοκρούματα εἶχαν τὴν ἰδίαν σημασίαν. Τὸ κοινόν ἐξεδήλωνε ἔτσι τὸ ἐνθουσιασμόν του. Στὴν Εὐρώπῃ ὅμως τὰ ποδοκροτήματα εἶνε ἐνδείξεις δυσχεροστῆσε τῶν κοινῶν. Ἐταί, ὅταν κάποτε εἶχε οἱβὴ στὰς Ἀθήνας ὁ διάσημος Γάλλος καλλιτέχνης Μπασιόν καὶ ἔδωσε μὲ σειρά παραστάσεων σὸ Ἰμμοτικὸν θέατρο, ἑνα βράδι, καθὼς τελειοῦσε ἑνα μονόλογόν του, ἀκούσε ἔξωθεν τοὺς θεατὰς νὰ χειροκροτοῦν καὶ νὰ ποδοκροτοῦν διανοηθέντα. Ὁ περιεργὸς αἰσῶς νόησε τότε ὅτι ἡ γνώμη τοῦ κοινῶν εἶχε διαρθεῖ καὶ ἄρχισε νὰ χλωμαίῃ. Στὸ τέλος ὅμως κατὰ λαβε, ὅτι καὶ τὰ ποδοκροτήματα ἦσαν μὲ ἐξδηλώσεις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ κοινῶν καὶ ἀπειροθῆ ἄτ' τῆ σκηνῆν κατεργαστημένους.

Ὅπως καὶ σήμερα, ἔτσι καὶ ἄλλοτε, τὴν ἀποδοκιμασίαν τοὺς οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἐξεδήλωναν μὲ τὸ σφρηγίσμα... Μὲ σφρηγίσμα ὅμως, ὄχι δεῖλοι καὶ συγκροτήματα, σὺν τὸ σμυκενῶν, ἀλλὰ ἄγριο, ὄξιν καὶ δυσχεροστικῶν, ποὺ θὰ ἰσπεροῦσε νὰ ζήτησῃ ἀπὸ δὸ ὄλα τὰ κατόδια τῆς Θεσσαλίας....

Οἱ διάφοροι τρόποι τῆς ἐπιδοκιμασίας καὶ τῆς ἀποδοκιμασίας ἐχωνίσθησαν κρούσι σὸ «Ἄντρο τῶν Νυμφῶν», τὸ περίφημον παλαιόν θέατρο τῆς πρωτεύουσας. Ἐκεί σ' ὄλες τῆς παραστάσεως τὴν κοινὴ γνώμη τὴν ἀντιπροσώπευαν οἱ θεαταὶ τῆς δευτέρας θέσεως, οἱ ὅποιοι, ἀναγκωρίζοντας τὴ δυνάμιν τοὺς αὐτῆ, ἔκαναν ὄτι ἤθελαν.

Κατὰ τὸ 1888, σὸ «Ἄντρο τῶν Νυμφῶν» εἶχε προσληθῆ μὲ Γάλλος αἰσῶς, ἡ κ. Φορτουίν. Κατὰ τὸ πρῶτον βράδι, ἡ καλλιτέχνης αὐτῆ, ἡ ὁποία ἦταν πραγματικὴ καλλιτέχνης μὲ ἄξια παρουσιάζοιτο στὴ σκηνῆν ντυμένη κόσμα καὶ σεμνὰ καὶ ἄρχισε νὰ παίζῃ μὲ τὴν ἀφέλειαν, ποὺ πορεῖ νὰ εἶχῃ ἑνας κούδς ἠθοποιός. Μὲ ἄτ' αὐτὰ δὲν ἄρσαν σὸ κοινόν, τῆς δευτέρας ποῦ λίντων θέσεως, ποὺ ἦταν σκεπηθῆμενὸν νὰ βλέπῃ γυνικὰ χέλια καὶ πόδια καὶ κινήσεις ἀναίδεις καὶ ἀηδεῖς.

Μηθύματα δυσχεροστικῶς ἀποστήσαν στὴν ἀοχὴν, τὰ ὅποια δὲν ἄργησαν νὰ καταλήξουν σὲ σφρηγίσματα παρατεταμένα. Ἡ δυσχεροστικὴ καλλιτέχνης τὰ ἔχασε, εἶνε κατὰχλωμ καὶ τὸ τραγοῦδι τῆς πνίγηκε σὸὺς λυγμοὺς τῆς.

Βλέποντας ὅμως τὸ δάκρυόν τῆς καὶ ἀκούγοντας τοὺς λυγμοὺς τῆς, οἱ εὐαίσθητοι Ἀθηναῖοι, συγκινήθησαν, ἄλλαξαν ἄμισος διαθέσεις ἀπέναντι τῆς καλλιτέχνιδος καὶ ἄρχισαν νὰ τῆς φωνάζουν :

—Σάτα σὺ, παιδί μου!... Σάτα!... Μὴν κλαῖς!...
Καὶ ἔπειθῃ ἐντομεταξὺ ἡ κ. Φορτουίν κούφρισε στὰ παρασκήνια, δημοφγήθηρε ἀληθινὸν πονοῦμιον σὸ θέατρο γὰ νὰ βγῆ πάλι στὴ σκηνῆν. Πράγματι ἡ αἰσῶς βγήκε καὶ, διασκοπομένη καθὲ τόσο ἀπὸ τῆς ἐπιφρημῆς καὶ τὰ χειροκροτήματα τοῦ κοινῶν, τραγοῦδιος κατασπαγγημένην τὸ «Ὀρφάν» τὸ Παρισίον. Αὐτὸ ἔφτασε... Ἀπὸ ἔκνεῖν τὸ βράδι, σὸ καθὲ παράστασιν τῆς, ἡ κ. Φορτουίν ἀποκονοῦταν καὶ τῆς προσφερόντοσαν ἀνθοδέμας καὶ ζηνγάρια περιστεριῶν.

Στὸ ἴδιον θέατρο ἔλαβε μὲ ἄλλη φορὰ, κάποιον Γάλλος αἰσῶς, ὀνομαζομένην Ἀντέλα, ἐξαφαικὰ χοντρή καὶ κοινὴ, ἀλλὰ ὀροσηρὴ καὶ χαριτωμένη, σὺν Γάλλῃς. Ἡ ἠθοποιὸς αὐτῆ εἶχε γίνῃ δημοτικωτάτη καὶ εἶχε ἑνα πλῆθος εἰσουμένων θαυμαστῶν τῆς, οἱ ὅποιοι, καθὲ βράδι, ἔδιναν τὸ σπῆγμα τῶν χειροκροτημάτων. Ἐξάρνα ὅμως μεμικαὶ ἀπὸ τοὺς εἰσουμένους τῆς, γὰ ἐρωτικὸς λόγους, δυσχεροστικῶν μαζὸ τῆς καὶ ἀποφασίαν γὰ τὴν ἀνατρέφωσιν ἄτ' τὴν ἐκτιμῶν τῶν κοινῶν. Παρασώσαν ἰσὰ—ἰσὰ τὰ πνεύματα καὶ, ἔπειτα ἀπὸ λίγης μέρεις, ἑνα βράδι, μόλις ἡ Ἀντέλα παρουσιάζοιτο στὴ σκηνῆν, οἱ δυσχεροστικῶν εἰσουμένους τῆς τὴν ἰποδέχθησαν μὲ κραγιγῆς :

—Σς!... Σς!... Μέσα!... Μέσα!...
—Μέσα, χοντρή!... Μέσα!...

Τὸ ὅποῖον κοινόν βόηκε τὸ πρῶτον πολὺ διασχεδαστικῶ καὶ μὲ μεγάλη εὐχαρίστησιν ἀνέλαβε νὰ τελειώσῃ τὴν ἀπόθεσιν. Ἀρχισε λοιπὸν νὰ φωνάζῃ καὶ αὐτό :

—Μέση βαρέλα!...
—Φύγε, ἐμποτόμα!...
—Ὅσι!... κορκοντέλα!...
—Μέση, ὀδοστρωτήρα!...

Ἡ Γαλλίδα ὅμως ἠθοποιὸς ἀνασχεροστικῶς ἀδιαφοροῦ τοὺς ὄμοιους τῆς καὶ ἐξουκολούθησε τὸ τραγοῦδι τῆς. Ἐταί ἡ παράστασις τελειώσε μέσα στὴς ἀποδοκιμασίας καὶ τὸν ἀλαλαγμὸν τοῦ κοινῶν.

Τὸ ἄλλο βράδι ὅμως, μόλις ἡ Ἀντέλα παρουσιάζοιτο, ραπανάκια, ντοματίες, κολοκύθια καὶ ὄτι ἄλλο προχειρότερον μοπορεῖσε νὰ προηρηθεῖ, τὸ φρετινὸ βασιλεῖο, ἀκόμα δὲ κούλουράκια καὶ πεντάρεις κατέκλιναν μέσα σὲ μὲ στιγμή τῆ σκηνῆν. Ἐταί, ἡ ἠθοποιὸς ἀνασχεροστικῶς ἄποσπῆθῃ κωκὴν κωκὸς στὰ παρασκήνια καὶ ἀπὸ ἔκνεῖν τὸ βράδι δὲν ξαναπαίξε ποτὲ πάλι στὴν Ἀθήνα.

Κατὰ τὸ 1891, μὲ Οὐγγαρέζα ἠθοποιὸς, ὀνομαζομένην Κατερίνα, ἡ ὁποία ἦταν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὄρωσιτάτη, ἀνασχεροστικῶν καὶ φύρην κωκὴν κωκὸς ἄτ' τὴν πρωτεύουσα, γατὶ τὸν πρῶτῃ βραδιῶν παρουσιάζοιτο στὴ σκηνῆν, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ εἰθμα :

—Κατερίνα!... Κατερίνα!...

Ἡ Οὐγγαρέζα, ἀντὶ ἄλλης ἀφαντήσεως, ἔφερε περιφρονητικὰ τὸ χέρι τῆς στὴ μῆτι τῆς μὲ ἀνοιχμὴν τὰ δάκτυλά τῆς πρὸς τὸ κοινόν. Τὸ τί ἐπακολούθησε τότε, δὲν περιγράφεται... Ἡ παράστασις διεκόπη καὶ ὁ θιασώτης ἀνασχεροστικῶς νὰ διαλύσῃ τὸ σμολοῦλό του μὲ τὴν ἀτυχή, ἀλλὰ καὶ ἀναίδῃ Οὐγγαρέζα.

Τὰ ρεπανάκια, ἡ ντοματίες, τὰ κολοκύθια, τὰ κούλουράκια καὶ ἡ δεκάφορος ὀργάνωσιον μόνον ἐναντίον τῶν ἠθοποιῶν. Ἐναντίον τῶν οὐγγαρέων οἱ Ἀθηναῖοι χρησιμοποιοῦσαν τὰ μαξιλαρία τῶν συθεμάτων, τὰ ὅποια, ἀλλοῖμον! καταργήθησαν σήμερα.

Γιὰ πρῶτη φορὰ τὸ ἀθηναῖκο κοινόν ἐξεδήλωνε τὴν ἀποδοκιμασίαν του, χρησιμοποιώντας τὰ μαξιλαρώματα, κατὰ τὸ 1886.

Κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτῆ, ἔδινε παραστάσεις σὸ θέατρο «Ἀπόλλων» ἑνας θιασὸς Ἰταλῶν... μάγων! Ἀντὶ θαυμάσιον ὅμοι οἱ Ἰταλοὶ ἄρχισαν νὰ παίζωσιν τὸν κ. Καμαζοῦρη!... Τὸ κοινόν ἐξερῆσαν καὶ ἔξινε ἄμισος μὲ μαξιλαρώμενους κατὰ τῆς σκηνῆς, ποὺ ἀνάγκασε τοὺς Ἰταλοὺς νὰ τραποῦν εἰς ἄτακτον φρεγγὴν καὶ νὰ γίνωσιν ἄφαντοι!...

